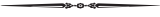


Szabó Konstantin görögkatolikus pap tanúságtétele



A GÖRÖGKATOLIKUS EGYHÁZ HELYZETE KÁRPÁTALJÁN

„*Istenfélelemmel, hittel és szeretettel közeledjetek!*” Ezzel a fennhanggal hívja a pap a bizánci liturgiában a híveket a szentáldozásra. Istenfélelem, hit és szeretet. Ezekre van szükségem, ebben kell lennem és élnem, ha a krisztusi tanításnak akarok eleget tenni: „*Aki eszi az én testemet, és issza az én véretem, annak örök élete van.*”

2021 a jubileumok éve a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegyében. Április 24-én ünnepeljük az Ungvári Unió 375. évfordulóját, szeptemberben emlékezünk meg az egyházmegye 250 évvel ezelőtt történt kanonizációjáról, valamint június 27-én tartjuk Romzsa Tódor vértanú püspökünk boldoggá avatásának 20. emlékűnnepét.

Apostoli kormányzónk, Luscsák Nílus püspök nevében, valamint az egyházmegye papjai, szerzetesei és hívei részéről hálásan köszönöm ezt a csodálatos lehetőséget, hogy e Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszuson bemutathatom szeretett egyházmegyém jelenlegi helyzetét.

Jézus Krisztus mondta: „*egy nyáj lesz és egy pásztor*”. Valamikor őseink eltértek ettől, viszont más őseink 375 évvel ezelőtt igyekeztek ezt jóvátenni. 250 éve, mint önálló egyházmegye voltunk és vagyunk az egyetemes katolikus egyház tagjai. Sok jeles püspök vezette, irányította és építette az egyházmegye életét. 77 éve újból próbára tette az isteni Gondviselés egyházmegyénk püspökét, Romzsa Tódort, papjait és híveit.

1944 októberében a szovjet hadsereg megszállja Kárpátalját, e csodálatos vidéket a Kárpátok hegyláncával, folyóival, dolgos Istent szerető népével együtt. Nem véletlen, hogy elsődleges feladatuk e területet hozzá csatolni a nagy szovjet birodalomhoz. Rögtön szembesülnek azonban azzal a ténnyel, hogy e területen a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye a domináns, amit a fiatal, alig egy hónapja szentelt püspök, Romzsa Tódor irányít. A félmillió hívőt számláló egyházmegye rendelkezik fejlett iskolarendszerrel, ingatlanokkal, erdővel és termőföldek hektárjaival.

A történethez hozzá tartozik az is, hogy a Lembergi és Sztaniszlávi Görögkatolikus Egyházmegyét már beolvasztották az orosz pravoszláv egyházba. A forгатókönyv adott, végre kell hajtani. A szovjet vezetésnek ugyanakkor a Munkácsi egyházmegye papjaiból nem sikerül senkit sem beagıtálni, úgy megfélemlíteni, hogy olyan „kezdeményező csoport” legyen, mint volt Kosztelnyik atya és társai Lembergben. 1947 októberében likvidálják Romzsa Tódor püspököt, akit csak másodsorra sikerül meggyilkolni. A papság és a hívek a püspök meggyilkolása által még elszántabbakká váltak. Az 1948-as év a bizonyíték erre, hiszen egy év alatt nincs egyetlen pap sem, aki áttérne a pravoszláviára. Erőszakkal veszik el a templomainkat, 10 papot koholt vádakkal tartóztatnak le, és különböző rendeletekkel nehezítik a papság életét. Elveszik a paplakokat, hogy sanyargassák a nagy többségben sokgyerekes papcsaládokat (a 127 hitvalló papból 93 pap családjában 368 gyerek nevelkedett). Elbocsátják a papfeleségeket munkájukból, mert majdnem minden papné tanítónő volt. 1948 májusában még olyan rendelet is napvilágot lát, hogy a papi szolgálatot elhagyó papokat semmilyen civil munkára nem szabad felvenni.

1949. február 17-én kezdődik meg a likvidálás. Ekkor több mint 300 papja van az egyházmegyének, akik közül 127 pap lesz hitvalló, s ebből 30 vértanú. 42 hithű papunk itthon maradt, és megkezdte az egyházmegye katakomba-szolgálatát. 132-en írtak alá, azaz áttértek az orosz pravoszláv egyházba. A ténylegesen ott maradtak száma viszont 60 körüli, mivel nagyobb részük visszatért a katolikus egyházba.

Hitvalló és hithű papjaink még egyszer átélve az Uniót, ismét nagyon nehéz körülmények közepette bizonyították hűségüket a Szentszékhez és a krisztusi tanításhoz, amely így hangzik: „*egy nyáj és egy pásztor*”. Megjárva a „keleti akadémiát”, elvállalva a megalázó legutolsó munkát, csakhogy eltarthassák családjukat, megőrizték hitüket, az istenfélelmet és a szeretetüket az Egyház és a Jóisten iránt, jelesre vizsgálva emberiségéből. Hadd idézem szeretett tanárom és professzorom, dr. Ortutay Elemér szavait: „Valami csodálatos erő költözött belénk, mert nem féltünk a jövőtől. Igaz, testünket kicsit megtörték, de a lelkünk erős maradt, igaz, templomainkat elvették, de hitünket nem törték meg”.

Negyven évig úgy élt és működött az egyházmegye, hogy hivatalosan nem volt regisztrálva. Ezt katakomba-időszaknak nevezzük. Ebben a korszakban titokban szentelt püspökeink Chira Sándor, Orosz Péter, Sza-

bó Konstantin, Szemedi János, Holovács József és Margitics Iván voltak, s mellettük 47 titokban szentelt pap teljesített szolgálatot. Nap-nap után, 40 éven keresztül napjaink a következőképpen teltek: először civil munka, azt követően papi szolgálat. Anyakönyv vezetésére nem volt lehetőségünk, de megkereszteltük a párttitkár gyermekét, sőt a KGB őrnagy fiát is, persze titokban, bezárt ajtó és befüggönyözött ablak mellett.

1989 decemberében megtörtént egyházunk legalizációja, ami többek között azt is jelentette, hogy már nem büntettek, ha valahol Szent Liturgiát végeztünk. 1949-ben az ungvári székesegyház és püspöki palotát elvették néhány óra leforgása alatt. Visszaadni azonban évekbe került. Nem kaptunk rehabilitációt. Senki nem kért bocsánatot. A kommunista-ateista mentalitás mai napig érződik. 440, a pravoszlávok által elvett templomból 117-et kaptunk vissza. Ez azt jelentette, hogy 117 harcot kellett megvívniuk, hogy visszakapjuk, ami eredetileg a miénk volt. 5 szerzetesi kolostorból hármat sikerült visszaszerezniük. Jelenleg 291 templomunk van, 30 épül. Elég messze vagyunk az 1949-es állapotoktól. Az egyházmegyének 270 működő és 18 emeritus papja van, valamint 29 szerzetese, akik a Nagy Szent Bazil, a redemptorista, a ferences és a kapucinus rendekbe tartoznak. Az egyházmegye 2019-ben 2232 elszálló gyermeket számlált, tavaly 1767-et.

A szentségi élet az egyházmegye nagyobb részén megőrizte a hagyományos mivoltát. Sok egyházközségben még mindig él az évi egy gyónás és szentáldozás húsvéti gyakorlata. 30 év után sok parókián lassan gyarapodóban van a havi gyónás, illetve a karácsonyi lelkigyakorlatok végzése is. Szépen növekszik a templombúcsúra való felkészülés és ezen belül a gyónás és az Eucharisztia vétele. Híveink szeretik a zarándoklatokat, főleg az Istenszülő kegyhelyekre, többek közt ide, Magyarországra, Máriapócsra, ahol a szentáldozásban való részvétel megújítja lelki életüket.

A Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye kötelékébe tartozik a Beregszászi Magyar Görögkatolikus Esperesi Kerület. Mi, magyar görögkatolikusok Kárpátalján hármasságban élünk: mint magyar kisebbség a 40 milliós országban, mint görögkatolikusok a nagy pravoszláv tengerben, és mint magyar ajkú hívek a Munkácsi Egyházmegyében. A Beregszászi Magyar Görögkatolikus Esperesi Kerület minden magyar egyházközséget magába foglal, ami a magyar határ mentén három admi-

nisztratív járást jelent Ungvártól Beregszászon keresztül Nagyszőlősig. Szemedi János megyéspüspök állította fel a Kerületet 1996. augusztus 30-án, 406. sz. határozatával. 2016 szeptemberében Milan Sasik CM megyéspüspök egyházmegyénk magyar egyházközségei és magyar hívei számára püspöki helynököt nevezett ki.

Kerületünk statisztikája:

1. Jelenleg 45 egyházközséggel rendelkezünk, amelyeket 17 pap lát el. Ebből 23 parochiális hely, a többi 22 filia. 9 magyarajkú papnövendékünk van, 40 templomunk, illetve 2 van épülőfélben.
2. Szervezeteink: Helynöki Hivatal, Görögkatolikus Ifjúsági Szervezet, Főiskolai Lelkészség, Szent Panteleimon Karitás, Médiastúdió, Újságszerkesztőség, Óvodabizottság.
3. Karácsfalvai líceum: több mint 150 diákkal, a ZNO (független ukrán vizsgarendszer) alapján a kárpátaljai magyar iskolák között tavalyelőtt első, tavaly második lett. Idén szeptembertől 180 diákkal kezd a líceum.
4. Ortutay Elemér Szakkollégium főiskolások részére: Beregszászban, mintegy 40 diákkal, a leendő Ortutay Központ részegysége. Hozzá tartozik a Bendász István Könyvtár és Levéltár is.
5. Kárpát-medencei Óvodafejlesztési Program által 4 óvodában van jelen egyházunk oktatási-nevelési programjával, 21 óvodában hitoktatunk, 7 óvodában végeztünk felújítási és bővítési munkálatokat, 4 új óvoda építése fejeződik be a közeljövőben, egy óvodában végeznek jelenleg bővítési munkálatokat.

Jövőre vonatkozó terveink a következők: ungvári egyetemi kollégium létrehozása, ungvári óvoda, óvodák működésének biztosítása, iskola-rendszerünk bővítése elemi iskolákkal, ifjúsági üdülőközpont a kerület részére, öregek otthona, napközi otthon létrehozása, tiszaujhelyi kúria felújítása a GISZ részére, karitás-központ kialakítása, templomaink felújítása.

A Beregszászi Magyar Görögkatolikus Esperesi Kerület élenjáró az egyházmegyében. Ennek az a magyarázata, hogy már 1989-től a Hajdúdorogi Görögkatolikus Egyházmegye és akkori főpásztora, dr. Keresztes Szilárd megyéspüspök nagyon sokat volt segítségünkre. Szeretném szinte név szerint felsorolni mindazokat, akik mellénk álltak és mindenhol és mindenben tanítottak, támogatták a kibontakozásunkat, például a miskol-

ci főpásztort, Atanáz püspök atyát, a boldog emlékű Bacsóka Pali bácsit és szinte az egész hajdúdorogi egyházmegye papságát és híveit. Az, hogy „te Kárpátaljáról jöttél, a Munkácsi egyházmegye papja vagy”, mintegy jelszó volt, hogy mindenhol szívesen látott kedves vendég vagyok. Most is sokat segít nekünk a jelenlegi érsek-metropolita, Fülöp atya, aki teljes mértékben átérzi gondjainkat és küzdelmeinket. Ábel püspök atyát mi adtuk az érsekségnek, és ez büszkeséggel tölt el minket. Hála és köszönet a jelenlegi magyar kormánynak és a katolikus püspöki karnak, Erdő Péter bíboros atyának, hogy mindenben igyekeznek segíteni és támogatni egyházmegyénket, azon belül is a magyar görögkatolikus híveket.

Úgy alakult, hogy nagyon sokat tudnék beszélni a múltról. A múlt kötelez. Nagyon jó lenne a helyes következtetéseket levonni a múlt történéseiből. Egy példa erre, hogy nem való a papnak túlságosan belebonyolódni a nagy politikai életbe. Amikor tanulmányozom politikus papjaink múltját, szerényen mondom, nincs mivel büszkélkedni. Amikor a hitvalló és hithű papjaink életét kutatom, kérek engedélyt „hazabeszélni” vértanú Orosz Péterről, vagy nagyapámról, édesapámról, szeretett professzorom, Ortutay Elemér atyáról, vagy Bendász István kanonok példájáról, akik életéből sokszor erőt merítetek. Az adott szó betartásának a fontosságát, a kötelesség teljesítését és a kereszténységem el nem árulását tőlük tanultam. „Teljesen más fajta megpróbáltatásokat, más időket élünk” – sokszor hallom ezt vissza, de az ellenség ma is ugyanaz: a sátán, a gonosz, amely mint diabolosz, most is megosztani akar, eltéríteni a Jóistentől, faramuci társadalmat létrehozni, amelyben minden a feje tetején áll. Ahol minden, ami érték, ami szent, ami szép és jó, az nem kell.

Erre pont az elmúlt másfél év döböntett rá mindnyájunkat, mivel a forráshoz, az Oltáriszentséghez nem tudtunk közeledni. Tavaly ugyanis a pandémia kezdetén már tartott a nagybőjt, amely során a bizánci szertartási utasítás az Előszenteltek végzését írja elő. Ezen a szertartáson a következő fennhanggal hívjuk híveinket a szentáldozáshoz: „Közeledjetek!”, és mivel a közvetítés online történt, nem volt kinek közeledni. Új kihívás előtt áll az egyház, készülnünk kell új és más szentségi életre?

Ha a jövőről kell szólnom, szeretném kívánni magunknak, hogy végre legyen olyan kormányunk szülőföldünkön, amely az egyházat partnerként tekinti. Aki értékeli azon törekvéseinket, hogy az egyház a közjót szolgálja. Gyereket és ifjúságot nevelnek erkölcsre, szépre és jóra, hitre

oktatnak. Akik próbálnak szembeszegülni a rosszal, a hazugsággal, a természetellenes és istentelen jelenségekkel.

Ebben nagy segítségünk a szentségi élet. Ekkor ugyanis értjük és értékeljük, hogy mennyire fontos a hit. Rádöbbenünk, hogy istenfélelem nélkül a kárhozatba irányítjuk életünket és a jövőnket. Ahol van szeretet és tudunk áldozatot hozni, ott van jövő.

Gondolataimat azzal az imádsággal szeretném zárni, amelyet a pap a Szent Liturgia végén mond: „Krisztus Istenünk, ki magad vagy a törvény és a próféták teljessége, ki végrehajtottad Atyád egész üdvöngöztetését, töltsd be örömmel és vígsággal szívünket”, amellyel kívánom, hogy ez az Eucharisztikus Kongresszus sok örömet és vígságot hozzon az egész világnak.